

KEPPI JA PORKKANA

Valtiosektorin tiedote 3/2009

Sisältö

- 1 **Kuka ohjaa valtion työnantajapolitiikkaa?**
- 2 **Yliopistosektorin neuvottelut alkaneet**
- 2 **Paikallisyhdistyksille mallisäännöt**
- 3 **Valtiosektorilla harjoiteltiin lakkoa**
- 3 **Työnantaja ei voi yksipuolisesti muuttaa palkkausjärjestelmässä sovittuja vaativuusedellytyksiä**
- 4 **Uusia julkisen sektorin edunvalvojia**

PÄÄKIRJOITUS

Kuka ohjaa valtion työnantajapolitiikkaa?

Valtion työmarkkinalaitos vastaa työnantajana valtiosektorin sopimustoiminnasta. Työntekijöitä edustavat kolmen pääsopijajärjestön, Jukon, Pardian ja JHL:n edustajat niin virastotasolla kuin keskustasolla. Sopimus toimintaan liittyvät entistä enemmän palkkausehtojen lisäksi henkilöstöpolitiikan linjaukset, yhteistoiminta mittavissa muutostilanteissa ja luottamusmiesten toimintaedellytykset.

Maan hallitus ja eduskunta päättävät kuitenkin keskeisistä toiminnan edellytyksistä; rahoituksesta, tuottavuusohjelmasta, alueellistamisesta ja muusta toimintojen uusorganisoinnista.

Tuottavuusohjelmasta on tullut henkilöstön vähentämishjelma. Vuoteen 2014 mennessä valtion henkilöstö vähentyy n. 15000 henkilötyövuotta vuoden 2006 tasosta. Eikä tässä ole huomioitu yliopistojen siirtymistä valtion tilivirastoista itsenäisiksi oikeushenkilöiksi

Valtion toimintojen alueellistaminen on puhdas poliittinen tahtotila, joka alistaa alleen jopa tuottavuusohjelman tavoitteet, puhumattakaan aidosta yh-

teistoiminnasta tai hyvän henkilöstöpolitiikan periaatteista.

Mittavissa valtion organisaatiouudistuksissa, kuten esimerkiksi yliopistouudistuksen, aluehallinnon uudistamisen ja Lääkelaitoksen alueellistamisessa aikataulut ovat olleet kireitä, joista oikeuskanslerikin on Lääkelaitoksen osalta sosiaali- ja terveysministeriöä huomauttanut. Ministeri Hyssälä on huomautuksen kuitannut toteamuksella ”muutoksenhallinta edellyttää ripeää päätöksentekoa”.

Erittäin huolestuttavaa on valtion budjettiesityksessä virastojen toimintamenojen supistaminen joka on johtamassa henkilöstön irtisanomisiin ja lomautuksiin. Esimerkiksi THL:n osalta sopii kysyä mitä merkitystä on uuden viraston perustamislakiin kirjatulla periaatteella ettei uudistuksella ole henkilöstövaikutuksia? Mihin pitäisi voida luottaa, jos lain kirjauksetkin voidaan ohittaa olankohotuksella?

Sopijaosapuolemme Valtion työmarkkinalaitos jatkaa valitsemaansa matalan profiilin linjaa. Poliittinen järjestelmäme tekee toimintamme reunaehtoihin

liittyvät keskeiset linjaukset. Voi käydä niinkin, ettei valtio työnantajana olekaan seuraavassa tutkimuksessa enää niin turvallinen ja haluttu työnantaja. Osaavasta työvoimasta kilpaillaan työmarkkinoilla tämänkin laman jälkeen. Ihmisten mieluuksiin vaikuttavat teot ja arkinen todellisuus, pelkät hyvät tavoitteet eivät riitä.

Kalevi Juntunen
asiamies
Akavan Erityisalat

Yliopistosektorin neuvottelut alkaneet

Ensi vuoden alussa voimaan tulevan uuden yliopistolain mukaan yliopistot saavat itsenäisen työnantaja-aseman.

Suomen yliopistojen työnantajyhdistys SYTY:n hallitus päätti elokuun alkupuolella, että yhdistys liittyy jäseneksi Yksityisen Opetusalan Liittoon (YOL), joka on Elinkeinoelämän Keskusliitto EK:n jäsen. Neuvottelutoimintaa työnantajapuolella hoitavat SYTY ja YOL yhdessä.

JUKO hoitaa neuvottelut

Työnantajan tekemän järjestäytymisratkaisun jälkeen pohdittiin JUKOn jäsenyhdistyksissä ja – liitoissa, miten neuvottelutoiminta järjestetään jatkossa akavalaisessa kentässä. Järjestöt edellyttivät, että JUKOon perustetaan sääntöjä muuttamalla olemassa olevien neuvottelukuntien rinnalle yliopistoneuvottelukunta. Lisäksi edellytettiin, että neuvottelu- ja sopimusasioita tulee käsitellä avoimesti ja niin, että niillä liitoilla, joita asia koskee, on mahdollisuus aidosti osallistua asioiden valmisteluun ja päätöksen tekoon.

Johtopäätöksenä oli, että neuvottelu- ja sopimustoiminta tulee toistaiseksi järjestää JUKOn toimesta, mikäli liittojen asettamat edellytykset toteutetaan JUKOn sääntömuutoksella ja itsenäistä

sopimus päätösvaltaa käyttävä yliopistoneuvottelukunta perustetaan. Sääntömuutoksia koskevat päätöksen tekee marraskuussa kokoontuva JUKOn syyskokous. Samalla tulee arvioitavaksi JUKOn valtion neuvottelukunnan koko ja kokoonpano.

Neuvotteluja myös työryhmissä

Pääsopijajärjestöjen (JUKO, Pardia ja JHL) sekä YOL:n ja SYTY:n tapaamisissa syyskuussa on sovittu, että yliopistojen työehtosopimuksen pääkohdista neuvotellaan ns. suuressa neuvottelukunnassa ja asiakohtaisia työryhmiä perustetaan tarvittava määrä. Suuressa neuvottelukunnassa JUKOlla on kolme neuvottelijaa.

JUKO on pitänyt tärkeänä, että ainakin opettajien työaikasopimuksen, harjoittelukouluja koskevan sopimuksen, säätiöyliopistoja koskevien erityispiirteiden ja palkkausjärjestelmiin liittyvien mahdollisten muutosten käsittelyyn perustetaan työryhmät.

Neuvotteluille on varattu koko syksyksi kokousaikoja, ja tavoitteena on saavuttaa neuvottelutulos joulukuun mennessä siten, että sopimusta alettaisiin noudattaa yliopistoissa tammikuun alusta lukien.

Malttia työ sopimusten tekemiseen

Koska virkasuhteet muuttuvat vuoden

vaihteessa työsuhteiksi, tehdään yliopistoissa virkasuhteesta työsuhteeseen siirtyvien henkilöiden kanssa työ sopimukset. Koska neuvotteluosapuolet koettavat saada aikaan yhteisen työ sopimusmallin, jota käytettäisiin kaikissa yliopistoissa, ovat pääsopijajärjestöt ohjeistaneet yliopistojen luottamusmiehiä: kenenkään ei tarvitse eikä tule allekirjoittaa mahdollisesti eri yliopistojen esittämiä omien työ sopimusmallien mukaisia työ sopimuksia.

Kehittämistä rahasta sovittu

Voimassaolevan virka- ja työehtosopimuksen mukaisen kehittämistä rahaa käytetään henkilökohtaisen palkanosan taulukon korjaamiseen. Taulukkoa on sovittu muutettavaksi siten, että siinä on 13-portainen etenemä enimmillään 48 %:n henkilökohtaiseen palkanosaan saakka. Taulukon lopullinen tarkistus tapahtuu lokakuussa. Kehittämistä rahaa kohdentaminen tapahtuu 1.2.2010, eikä kenenkään palkkaus taulukkomuutoksen johdosta alene. ■

Pia Hiltunen
asiamies, VT, HTM
Tekniikan Akateemisten Liitto TEK ry

Paikallisyhdistyksille mallisäännöt

JUKOssa valmistellaan valtiosektorin rekisteröimättömien yhdistysten mallisääntöjä. Tarkoituksena on helpottaa paikallisten JUKOLAISTEN työpaikkayhdistysten perustamista ja toimintaa. Paikallisen yhdistyksen perustaminen järkevöittää paikallista edunvalvontaa ja antaa tukea luottamusmiehen toiminnalle. Mallisäännöissä määritellään muun muassa työpaikkayhdistysten tarkoitus, jäsenyusedellytykset ja hallinto. ■

Kati Virtanen

Valtiosektorilla harjoiteltiin lakkoa

Työtaisteluvaikeuksilla on tärkeä osa valmistautuessa neuvottelemaan seuraavasta virka- ja työehtosopimuksesta. Valtion neuvottelukunnan alainen keskuslakkotoimikunta järjesti perjantaina 25.9. työtaisteluharjoituksen, jossa testattiin neuvottelukunnan ja toimikunnan välistä viestintää ja päätöksentekoa.

Edellisestä lakkoharjoituksesta oli jo vierähtänyt aikaa, mutta tuo aika on käytetty kulloinkin toimineen lakkotoimikunnan toimesta tiiviiseen työhön: työtaisteluohjeiden ja -oppaiden päivittämiseen, paikallisten lakko-organisaatioiden rakentamiseen, lakkopäälliköiden kouluttamiseen sekä viestinnän valmisteluihin.

Kuvitteellinen lähtötilanne alkoi mahdollisimman samankaltaisissa olosuhteissa kuin missä todennäköisesti olemme sopimuskauden lopussa: taluskriisi ei ole sanottavasti hellittänyt ja tulevaisuuden ennusteet ovat epäselviä. Neuvottelujärjestön tavoitteisiin työnantaja vastaa tarjoamalla miinusmerkkistä sopimusta ja neuvottelut lukkiutuvat. Tällöin työtaistelun aloittaminen on ainoa vaihtoehto.

Simuloiduissa tilanteissa valtion neuvottelukunta ja keskuslakkotoimikunta kävivät läpi neuvottelujen ja lakon etenemistä tehden niille kuuluvia päätöksiä. Tiiviin harjoituksen aikana kirjattiin kaikki löytyneet ongelmakohdat muistiin ja iltapäivällä pidettiin vielä hyödyllinen palautekeskustelu.

Päällimmäiseksi vaikutelmaksi jäi, että keskuslakkotoimikunnat olivat tehneet vuosien aikana hyvää työtä ja myös nykyinen toimikunta sekä valtion neuvottelukunta tietävät tehtävänsä. Löysimme

muutamia kohtia, joissa toimintatapoja on tarpeen vielä hioa. Huomasimme myös, että oppaisiimme on tarpeen tehdä tarkennuksia. Nämä kaikki ehdimme valmistella ennen sopimuskauden päättymistä.

Lakkoharjoitus kohotti ratkaisevasti organisaatiomme valmiutta ja lisäsi myös asenteellista valmiutta. Pystymme antamaan neuvottelijoittemme taustatukea, jota he todella tarvitsevat tulevalla neuvottelukierroksella.

Tarvittaessa harkitsemme loppuvuodesta vielä uuden harjoituksen pitämistä, johon myös paikalliset lakko-organisaatiot otetaan mukaan. ■

Arja Laine
asiames

Suomen Valtiotieteilijöiden Liitto SVAL ry

Työtuomioistuimen ratkaisu:

Työnantaja ei voi yksipuolisesti muuttaa palkkausjärjestelmässä sovittuja vaatavuusedellytyksiä

Työtuomioistuimen ratkaisussa (TT:2009-71) oli kysymys siitä, oliko Oulun yliopiston kielikeskuksen päätoimisilla tuntiopettajilla uutta palkkausjärjestelmää koskevan virka- ja työehtosopimusten määräysten mukaan oikeus vaatavuustason 5 mukaiseen tehtäväkohtaiseen palkkaan. Työnantaja oli vahvistanut heidän tehtäviensä vaatavuustasoksi 4. Pääasiallisina perusteluina työnantaja esitti, että tiedolliset ja taidolliset valmiudet kysymyksellä olevalla vaatavuustasolla edellyttävät lisensiaatintutkintoa ja ettei kielikeskuksen

opetustehtäviin kuulu tutkielmien ja opinnäytetöiden ohjausta.

Työtuomioistuin vahvisti ratkaisusaan, että Oulun yliopiston päätoimisilla tuntiopettajilla on oikeus vaatavuustason 5 mukaiseen palkkaan.

Ratkaisun perusteluissa todettiin, että paikallinen työnantaja ei voi ilman sopijajärjestöjen suostumusta asettaa tiukempia vaatimuksia eri vaatavuustasolle sijoittamiselle kuin mistä on sovittu tarkentavan virka- ja työehtosopimuksen liitteenä olevassa vaatavuustasokartassa. Eli ylemmälle vaatavuustasolle sijoittamisen edellytyksesi ei voitu asettaa opin-

näytetyön ohjaamisen kuulumista työntekijän tehtäviin eikä lisensiaatin tutkinnon suorittamista. Sopijaosapuolen yhdessä laatimasta yliopistojen uutta palkkausjärjestelmää koskevasta käsikirjasta ilmenee lisäksi, että tehtävien vaatavuutta arvioitaessa ei tehtävien tietyllä tasolla sijoittamisen edellytyksenä ole kaikkien tasokuvauksissa yksilöityjen kriteerien täyttyminen. ■

Kati Virtanen
lakimies, VT
Suomen Lakimiesliitto

Uusia julkisen sektorin edunvalvojia

Lakimiesliitto

Lakimiesliitossa julkisen sektorin edunvalvonnasta vastaa Esa Erikssonin eläkkeelle siirtymisen jälkeen lakimies, varatuomari Kati Virtanen. Hän on toiminut työ- ja virkasuhdeasioiden parissa yli kymmenen vuotta. Lakimiesliiton palveluksessa Virtanen on työskennellyt vuodesta 2003 lähtien. Sitä ennen hän on muun muassa toiminut julkisen sektorin asiamiehenä Tekniikan Akateemisten Liitossa ja lakimiehenä Kunta-alan ammattiliitto KTV ry:ssä.

Tradenomiliitto TRAL ry

TRAL:ssa julkisen sektorin edunvalvonnasta vastaa oikeustieteen lisensiaatti, varatuomari Esa Schön, joka on työskennellyt TRAL:n johtavana lakimiehenä 29.6.2009 lukien. Schön on työskennellyt työ- ja virkasuhdeasioiden parissa vuodesta 2004 lähtien Suomen Lääkäriliiton ja Insinööriliiton palveluksessa. Ennen ammattiliittojen palvelukseen siirtymistään Schön on työskennellyt muun muassa tutkijana Helsingin yliopistossa ja käräjätuomarina Helsingin käräjäoikeudessa.

Driftenjörnsförbundet i Finland r.f.

DIFF:ssä uusi v.t. toiminnanjohtaja, insinööri Nina Norrman vastaa myös julkisen sektorin edunvalvonnasta, Erik Karlbergin jäädessä eläkkeelle. Ennen DIFF'n siirtymistensä Norrman on toiminut graafisella alalla. ■

LIITTOJEN VALTIOSEKTORIN ASIAMIEHET:

Agronomiliitto

Mari Raininko, asiamies
Puh. (09) 2511 1642, 040 901 1642
mari.raininko@agronomiliitto.fi
www.agronomiliitto.fi

Akavan Erityisalat

Kalevi Juntunen, asiamies
puh. 0201 235 351, 040 582 2780
kalevi.juntunen@akavanerityisalat.fi
www.akavanerityisalat.fi

Driftenjörnsförbundet i Finland, DIFF

Nina Norrman, t.f. verksamhetledare
tel. (09) 4767 7346, 040 594 8977
nina.norrman@diff.fi
www.diff.fi

Luonnontieteiden akateemisten liitto LAL

Jari Lehto, toiminnanjohtaja
puh. (09) 2511 1661, 0400 667 045
jari.lehto@luonnontieteilijat.fi
www.luonnontieteilijat.fi

Metsänhoitajaliitto

Tapio Hankala, toiminnanjohtaja
puh. (09) 6840 8112
tapio.hankala@metsanhoitajat.fi
www.metsanhoitajat.fi

Suomen Ekonomiliitto SEFE

Johanna Hämäläinen, asiamies
puh. 0201 299 289, 050 370 4456
johanna.hamalainen@sefe.fi
www.sefe.fi

Suomen Lakimiesliitto

Kati Virtanen, lakimies
puh. (09) 8561 0346
kati.virtanen@lakimiesliitto.fi
www.lakimiesliitto.fi

Suomen Psykologiliitto

Riitta Saikkonen-Heinonen, pääsihteeri
puh. (09) 6122 9177, 040 579 1513
riitta.saikkonen@psyli.fi
www.psyli.fi

Suomen Valtiotieteilijöiden Liitto SVAL

Arja Laine, asiamies
puh. (09) 6850 8020
arja.laine@sval.fi
www.sval.fi

Tekniikan Akateemisten Liitto TEK

Pia Hiltunen, asiamies
puh. (09) 2291 2223
pia.hiltunen@tek.fi
www.tek.fi

Tradenomiliitto TRAL

Esa Schön, johtava lakimies
puh. 020 155 8808
esa.schon@tradenomiliitto.fi
www.tradenomiliitto.fi

Uusi Insinööriliitto UIL

Juha Särkkä, julkisen sektorin asiamies
puh. 0201 801 843
juha.sarkka@uil.fi
www.uil.fi

Ympäristöasiantuntijoiden keskusliitto YKL

Arja Varis, edunvalvontapäällikkö
puh. (09) 622 68510, 0400 488 516
arja.varis@ykl.fi
www.ykl.fi

Vastaava toimittaja: Suomen Lakimiesliitto, Kati Virtanen, p. 09 8561 0346, kati.virtanen@lakimiesliitto.fi
Toimitus: Suomen Lakimiesliitto, Aleksi Henttonen
Osoitteenmuutokset: Jäsenliitto